

חגיגות סנט ג'ורג' בלוד

עונה מומלצת: כל השנה. בעיקר ביום החג (מידי 15-16 בנובמבר)

התאמה: כל המשפחה.

קושי מסלול: קל מאד.

אורך מסלול: כמה שרוצים.

משך מסלול: כשלוש שעות בניחותא.

מפה: מפת סימון שבילים מס' 10 "גוש דן וחוף פלשת"

(מהדורה אחרונה ומעודכנת ביותר הודפסה בשנת 2010).

עדיפה מפה עירונית טובה של העיר לוד.

ציוד נדרש: ביגוד צנוע לשם כניסה לכנסייה.

הגעה מכיוון המרכז: נוסעים בכביש מס' 1 מזרחה עד מחלף לוד. במחלף לוד פונים ימינה לכביש מס' 40 ונוסעים בו עד צומת גינתון. בצומת פונים ימינה. בכיכר פונים ימינה אל רחוב החלוץ ושמאלה ברחוב סטרומה. בצומת ה-T פונים שמאלה וכעבור 300 מטר עוצרים עד שרואים מימין את חאן חילו ורחוק יותר את גג הכנסייה הגבוה ואת צריח המסגד שאליהם מוביל שביל צר.

כדי להגיע לגשר ג'ינדס עוצרים בתחנת הדלק סונול שסמוכה לצומת גשר לוד והולכים צפונה, מרחק של כ-200 מטרים אל הגשר העתיק (המשמש גם את הכביש המודרני).

בעבר הרחוק הייתה לוד פאר כל מי שור החוף, אך ימים אלו חלפו זה מכבר והותירו אותה מיותרת וזנוחה, כמעט שכוחה מלב. לפני מספר שנים התגלה בפאתיה המזרחיים של העיר פסיפס מפואר המיוחד. אולי כשישוב ממסעותיו רבי התהילה בניכר לאתרו המקורי, משהו ישתנה וההזנחה הפושעת שאופפת את אתריה המרהיבים של העיר תפנה מקומה להשקעה במסלולי תיירות שוקקי פעילות.

רוב אתריה המעניינים של העיר מקובצים סביב "פארק השלום" האפרורי. אומנם בראי ההיסטוריה של לוד יחסי שלוש הדתות הן ההיפך מכל מה שדומה לשלום, אבל כיום נמצאים סביב הגן מבני תפילה המוקדשים ליהדות (בית הכנסת 'שער השמיים') לאסלאם (מסגד 'אל עומרי') ולנצרות ('כנסיית סנט ג'ורג'), שהיא הקדומה מכולם. ביום החג השנתי המוקדש לסנט ג'ורג', החל ב-16.11, הנחשב במסורת יום הבאתו לקבורה של ראשו הערוץ של סנט ג'ורג' ויום ייסוד הכנסייה שבמקום, מעניין כאן במיוחד. כבר בערב ה-15.11 מאות צובאים על הכנסייה העתיקה. במעמד זה נהוג לנדוד ולהתיר נדרים ולהקריב כבשים רבות – מחזה מדמם במיוחד.

הילדים לובשים בגד בצבעי אדום, ירוק וצהוב, עוטים גלימה אדומה ולעיתים גם אוזנים בחרבות צעצוע בניסיון להשתוות לגיבור החייל. בבוקר ה-16.11 באולם הכנסייה הגבוה, שבמרכזו תלויה נברשת ענק, נערכת מיסה חגיגית. בסמוך לכנסייה מוקמים דוכנים לממכר תשמישי קדושה עממיים, מאכלים וממתקים. מאוחר יותר צועדת אל הכנסייה התהלוכה של הצופים האורתודוכסים.

בעבר המונים הניחו על צווארם שרשרת ברזל כבדה שהייתה מחוברת לקיר בירכתי הכנסייה. מסופר שאל השרשרת הזו קשר ג'ורג' את סוסו ומאמינים שבעזרתה משתחררים מפגעים. בשנים האחרונות מונחת השרשרת בויטרנית זכוכית והמאמינים נאלצים להסתפק בליטוף או נישוק הזוגית.

רבים נדחקים לקריפטה שבה נמצא ציון הקבר, כדי להשתטח על הקבר וכדי להדליק נרות ולמשוח מצחם בשמן רב סגולות המציף את מצבת ראשו של ג'ורג'.

דמותו של ג'ורג' הקדוש מורכבת. מיתוסים רבים ומסורות מגוונות נכרכים בה יחדיו. על ג'ורג' נולד בלוד, בימי הקיסר דיוקליטיאנוס, צורר הנוצרים, ששלט במאה השלישית לסה"נ. בבגרותו גויס ג'ורג' לצבא רומא, אך נתפש מקיים בסתר פולחן נוצרי והוכרח לחזור בו. כשסירב, נגזר מותו. הוא נכפת לגלגל עינויים ובהמשך נערף ראשו. במותו הפך למרטיר, אך עברו הצבאי קשר לדמותו חוסן יוצא דופן. לימים שולבה במורשתו דמותו של פרסאוס, הגיבור היווני שהציל את אנדרומדה ממפלצת הים. מאז הוצג ג'ורג' כגיבור חיל, שממרום מושבו על סוס זוהר דוקר בחנית ארוכה דרקון נורא המסמל את האנטי כריסטוס – כל המתנגד לאמונה הנוצרית (לעיתים מוצג בדמותו של דיוקליטיאנוס בכבודו ובעצמו). בהדרגה הפך לפטרון ארצישראלי מקומי חשוב המעניק ביטחון והגנה, משחרר ממחלות נפש וגוף ומגן מכל רע. דמותו נכרכה גם בדמותו של אליהו הנביא ואל-ח'אדר המוסלמי. כשהצלבנים הגיעו ארצה הם אימצו את דמותו כמגן מפני פגעי ים והאמינו שיגן על ספינותיהם המשייטות בין אירופה לארץ הקודש. כך הכה ג'ורג' שורשים עמוקים באנגליה ומלכים רבים נקראו על שמו. הוא משמש כפטרון הלאומי של גאורגיה, כפטרונה של העיר מוסקבה ושל מקומות נוספים רבים.

גם ללא הקהל הגודש את הכנסייה ביום חג, המבנה העצום מרשים ביותר. עם זאת מיד מבחינים שמשוהו בו לא פרופורציונאלי. אכן – רוב אולם התפילה חסר. הכנסייה נבנתה בתקופה הצלבנית כאחת הכנסיות הגדולות ביותר בארץ, אבל במצוות הסולטאן הממלוכי בייברס הוחרבה ב-1268 ועל חורבותיה הוקם עוד באותה שנה המסגד הגדול 'אל-עומרי'. אם מבקשים בנימוס וחולצים נעליים ניתן לבקר במסגד, שבתוכו משולבים עמודי שיש עתיקים וכותרות מהכנסייה. כתלו החיצוני הוא למעשה כותלה הפנימי של הכנסייה. ממזרח למתחם הכנסייה והמסגד, בלב שטח הבור המפריד בינם למבני השיכונים, שוכן חאן חילו, אחד המבנים הבודדים ששרדו את ההרס שערך כאן צה"ל לאחר מלחמת העצמאות. עד אז הוא ניצב בלב קסבה צפופה. בשנתיים האחרונות נערכות במקום חפירות ארכיאולוגיות בשיתוף בתי ספר מקומיים. אולי יזכה האתר לימים יפים יותר. לא רחוק משם נמצא בית הבד ומפעל השומשום העות'מאני של משפחת חסונה, אלא שלאחרונה נאטמו כל פתחיו בבטון ולא ניתן עוד להתרשם ממתקניו. בדרך חזרה הביתה כדאי לעצור לכמה רגעים בסמוך לצומת גשר לוד ולהעיף מבט בגשר גיינדס, אתר מרשים ומוזנח וחבל. ברום הגשר קבועה כתובת הקדשה של בייברס הממלוכי ומשני עבריה סמלו ההראלדי – אריות משחקים בחולדות המסמלות את הנוצרים הנפחדים, שפטרונם הוא סנט ג'ורג'.

עודכן בתאריך 16.11.2011

כל הזכויות שמורות © ליותם יעקבסון